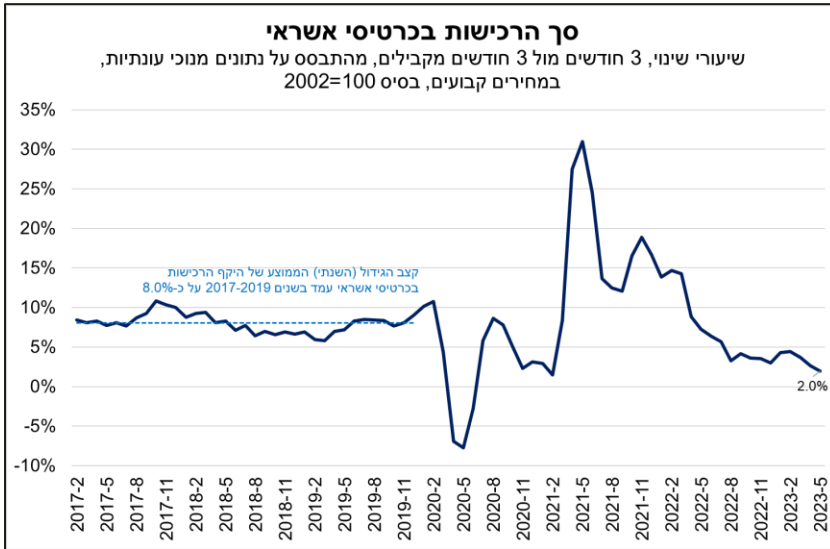

05/07/2023

השבוע במאקרו

נמשכת מגמת ההתמתנות בקצב התרחבות היקף הרכישות בכרטיסי אשראי

נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) מלמדים כי היקף הרכישות בכרטיסי אשראי (נתונים מנוכי עונתיים, במונחים ריאליים) על-ידי אנשים פרטיים (בבתי עסק מקומיים בלבד) עלה בחודש מאי בכ-1.9% בהשוואה לחודש הקודם, זאת, לעומת עלייה בשיעור מתון יותר, של 0.2%, בחודש אפריל.

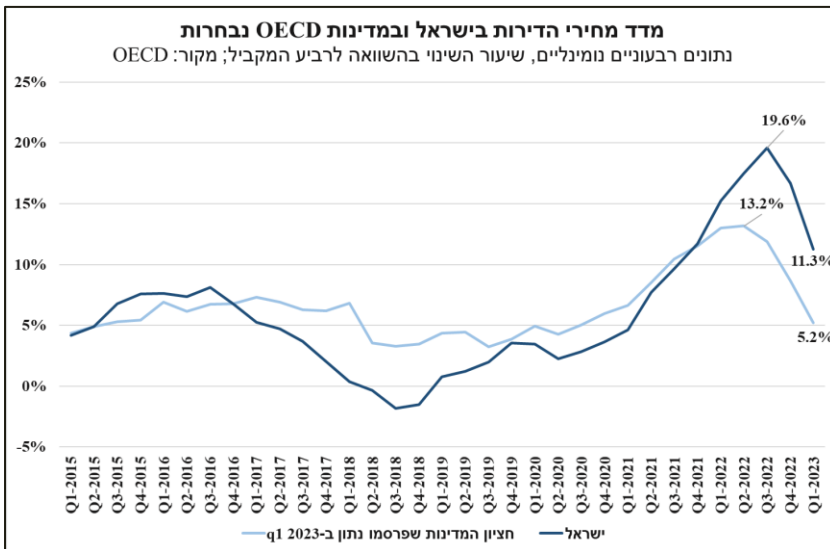
בפילוח לפי קבוצות של מוצרים ושירותים, נציין כי בחודש מאי נרשמה עלייה רוחבית, בכל תתי הקבוצות. זאת, כאשר העלייה בהיקף הרכישות של שירותים (פנאי ובילוי, טיסות ואירוח, שירותי ממשלה ועוד), באה לאחר שלושה חודשים רצופים של ירידות בקבוצה זו.

לסיכום, היקף הרכישות בכרטיסי אשראי ממשיך להתרחב ריאלי (במונחים שנתיים), אך יחד עם זאת, בולטת היחלשותו של קצב הצמיחה (השנתי) מראשית השנה. כפי שניתן

לראות בתרשים המצורף, קצב הגידול השנתי של סך הרכישות (המחושב לפי שיעור השינוי בשלושת החודשים האחרונים לעומת התקופה המקבילה בשנה הקודמת) ירד מ-4.3% בינואר 2023 לכ-2.0% בחודש מאי. מדובר בשיעור נמוך משמעותית בהשוואה לקצב הגידול (השנתי) הממוצע בשנים 2017-2019, בטרם פרוץ משבר הקורונה, אשר עמד על כ-8.0%.

במבט קדימה, אנו מעריכים כי מגמת ההתמתנות המתוארת לעיל צפויה להימשך גם בחודשים הקרובים, וזאת, על רקע שחיקת כוח הקנייה של משקי הבית, כתוצאה מהעלייה החדה בריבית (המגדילה את תשלומי החוב של משקי הבית – בדגש על משכנתאות) ומהאינפלציה הגבוהה מקצב עליית השכר הנומינלי, זאת לצד אמוץ הצרכנים המצוי ברמה נמוכה בהשוואה היסטורית.

האטה משמעותית בקצב עליית מחירי הדירות במדינות המפותחות בחצי השנה האחרונה

מחירי הדירות במדינות המפותחות החלו לעלות בתלילות, כשנה לאחר פרוץ מגפת הקורונה. קצב העלייה החציוני של מחירי הדירות בקרב מדינות ה-OECD עמד על כ-5.5% (בחישוב שנתי) בממוצע בשנים 2015-2019, כאשר בראשית הרב שנותי, והגיע לכ-12% בשיא (שנרשם ברביע הראשון של 2022). יש להדגיש כי מגמה זו הייתה מוקצנת יותר בישראל, אשר בה קצב העלייה השנתי של מחירי הדירות הואף מכ-3.6% בממוצע בשנים 2015-2019, לכ-20% בשיא, ברביע השלישי של 2022.

האצה זו חלה, בין היתר, על רקע גורמים אשר היו משותפים לכלל המדינות המפותחות, כגון: הוזלה של המשכנתאות, ברקע הפחתת הריבית המונית במרבית המדינות, לנוכח פרוץ משבר הקורונה; עלייה במחירי התשומות בעולם, לרבות תשומות המשמשות לבינוי (מתכות, עץ וכד'), בצל השיבושים בשרשראות האספקה העולמיות; הצטברות של חסכוניות בקרב משקי הבית במדינות המפותחות, הודות לירידה בהוצאות עקב הגבלות הקורונה, לצד התמיכות הממשלתיות שניתנו למשקי הבית; שינוי בדפוסי הביקוש – עלייה בביקוש לדירות מרווחות, בתים פרטיים ומבנים הכוללים מרפסות, לנוכח מגבלות הקורונה והמעבר לעבודה מהבית; ועוד.

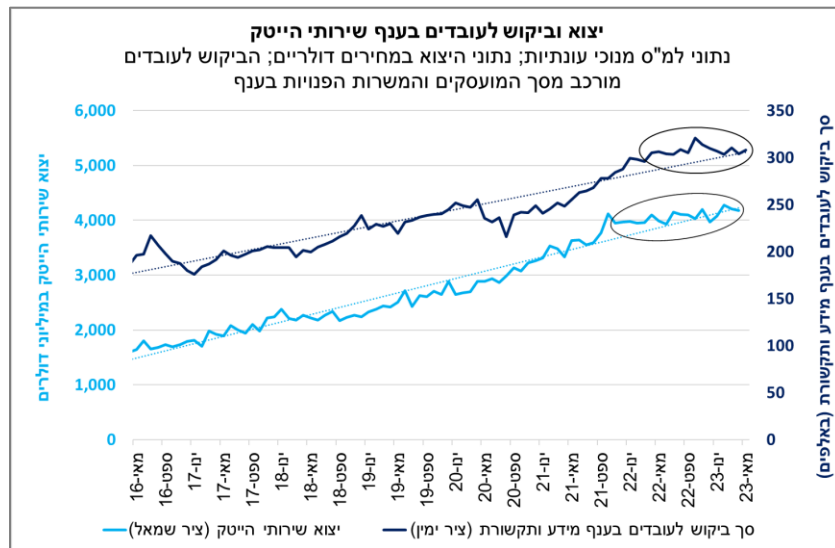
מלבד הגורמים אשר היו משותפים לכלל המדינות המפותחות, היו גורמים ייחודיים לישראל, אשר עשויים להסביר את ההאצה התלולה יחסית בישראל בהשוואה ליתר מדינות ה-OECD, וביניהם: צעדים ממשלתיים דוגמת ביטול תכנית "מחיר

למשתכן; ההורדה של מס הרכישה המושת על משקיעים ביולי 2020 והעלאתו המחודשת בנובמבר 2021, שהובילה להקדמת רכישות מצדם; הגדלת החשיפה המותרת לריבית הפריים במשכנתאות חדשות; ועוד.

אולם, לאחר שהאינפלציה ברחבי העולם זינקה בחדות, ובמדינות רבות אף חצתה את הטווח העליון של יעד יציבות המחירים, בנקים מרכזיים ברחבי העולם הידקו בחוזה ובהתמדה את המדיניות המוניטרית. העלייה בסביבת הריבית העולמית, שמתבטאת גם בעליית הריבית על משכנתאות (חדשות וקיימות), "ציננה" במידה רבה את שווקי הדיור העולמיים. כפי שניתן לראות בתרשים, המציג את קצב עליית מחירי הדירות (במונחים נומינליים, רביע מול רביע מקביל) החציוני בקרב 15 מדינות ה-OECD אשר פרסמו נתון לרביע הראשון של 2023, ובכללם ישראל, קצב עליית מחירי הדירות ירד משמעותית בחצי השנה האחרונה, הן בישראל והן בקרב מדינות ה-OECD המוצגות. יודגש כי קצב העלייה החציוני בקרב 15 מדינות ה-OECD שפרסמו נתון לרביע הראשון של 2023, מתואם ברמה גבוהה מאוד עם קצב העלייה החציוני של כלל מדינות ה-OECD, ולכן מלמד על התפתחות דומה של קצב העלייה החציוני של כלל מדינות ה-OECD. אולם, על-פי התרשים ניכר כי קצב עליית המחירים בישראל החל לסגת מהשיא מאוחר יותר מאשר חציון ה-OECD, וכי הפער בין קצבי הגידול נותר משמעותי. בהקשר זה, ייתכן כי הלחצים הדמוגרפיים החזקים בישראל, ורמת המינוף הנמוכה יחסית של משקי הבית, תומכים בהאטה מתונה יחסית של מחירי הדירות בישראל בהשוואה ליתר מדינות ה-OECD.

במבט קדימה, להערכתנו, מגמת ההאטה של מדד מחירי הדירות בישראל תימשך, ובמהלך השנה הקרובה מדד זה עתיד לרדת בשיעור חד-ספרתי מתון. הערכה זו נובעת, בין השאר, מכך שהיצע הדירות החדשות המוצע למכירה גבוה ביחס לרמת הביקוש הנוכחית בשוק, מה שמוביל לעלייה במלאי הלא-מכור של דירות חדשות, וללחץ כלפי מטה על מחירי הדירות.

בחודש אפריל נמשכה ההאטה בענף שירותי ההייטק, מגמה אשר צפויה להימשך

בחודש אפריל נמשכה ההאטה בענף שירותי ההייטק. על-פי נתוני הלמ"ס, היקף היצוא הענפי הסתכם בחודש זה בכ-4.2 מיליארד דולר (נתונים מנוכי עונתיות, במונחים דולריים שוטפים), ללא שינוי מהותי ביחס לחודש הקודם. כפי שניתן לראות בתרשים שלהלן, מדובר בהמשך מגמה של קיפאון בהכנסות היצוא של ענף שירותי ההייטק שהחלה באמצע 2022. בהתאם לזאת, בשנה האחרונה (אפריל 2022-אפריל 2023) נרשמה צמיחה של 2.1% בלבד ביצוא הענפי, בניגוד לקצב צמיחה שנתי דו-ספרתי במרבית השנים האחרונות.

נתונים אלה מתווספים למדדים נוספים שמצביעים על האטה בפעילות ענף שירותי ההייטק, כמו הקיפאון שנרשם בשנה האחרונה בסך הביקוש לעובדים (מספר המועסקים + מספר המשרות הפנויות) בענף מדע ותקשורת, ענף שחופף רובו ככולו לענף שירותי ההייטק.

כפי שצוין בעבר, ההאטה הנוכחית בענף שירותי ההייטק מושפעת ממספר גורמים המכבידים על פעילותו, כגון עליית הריבית בישראל ובעולם וירידת תיאבון הסיכון בשווקים הפיננסיים הבינלאומיים; ההאטה בצמיחת הכלכלות המפותחות, שאליהן מופנה מרבית יצוא שירותי ההייטק; ולאחרונה גם התגברות חוסר הוודאות הכלכלי-פוליטי בישראל. ההאטה בענף שירותי ההייטק תומכת בהתכנסות רמת הפעילות בענף חזרה למגמה ארוכת הטווח שלו, לאחר תקופה של רמת פעילות גבוהה מהמגמה (כפי שניתן לראות בתרשים).

במבט קדימה, ההאטה בענף שירותי ההייטק צפויה להימשך בחודשים הקרובים וזאת חרף ההתאוששות שחלה לאחרונה בסנטימנט העסקי של ענף הטכנולוגיה העולמי, המשתקפת בהתאוששות מדד מניות הטכנולוגיה (נאסד"ק) בארה"ב. זאת, ברקע המשך רמה גבוהה של אי ודאות כלכלית-פוליטית בישראל ולאור הירידה החדה שחלה מראשית 2023 בגיוסי ההון של ענף שירותי ההייטק. לכך עשויה להיות השפעה שלילית הן על הצמיחה במשק והן על העודף בחשבון השירותים של מאזן התשלומים – התפתחות שעשויה להוסיף ולהחליש את הכוחות הפועלים לתיסוף השקל, זאת בדגש על החודשים הבאים.

כתבו: אלון קול קרייז וגילי בן אברהם

לתגובות, הערות והארות: ניתן לפנות ליניב בר, ראש תחום כלכלה, בנק לאומי
דואר אלקטרוני: yaniv.bar@bankleumi.co.il, טלפון: 076-8858970